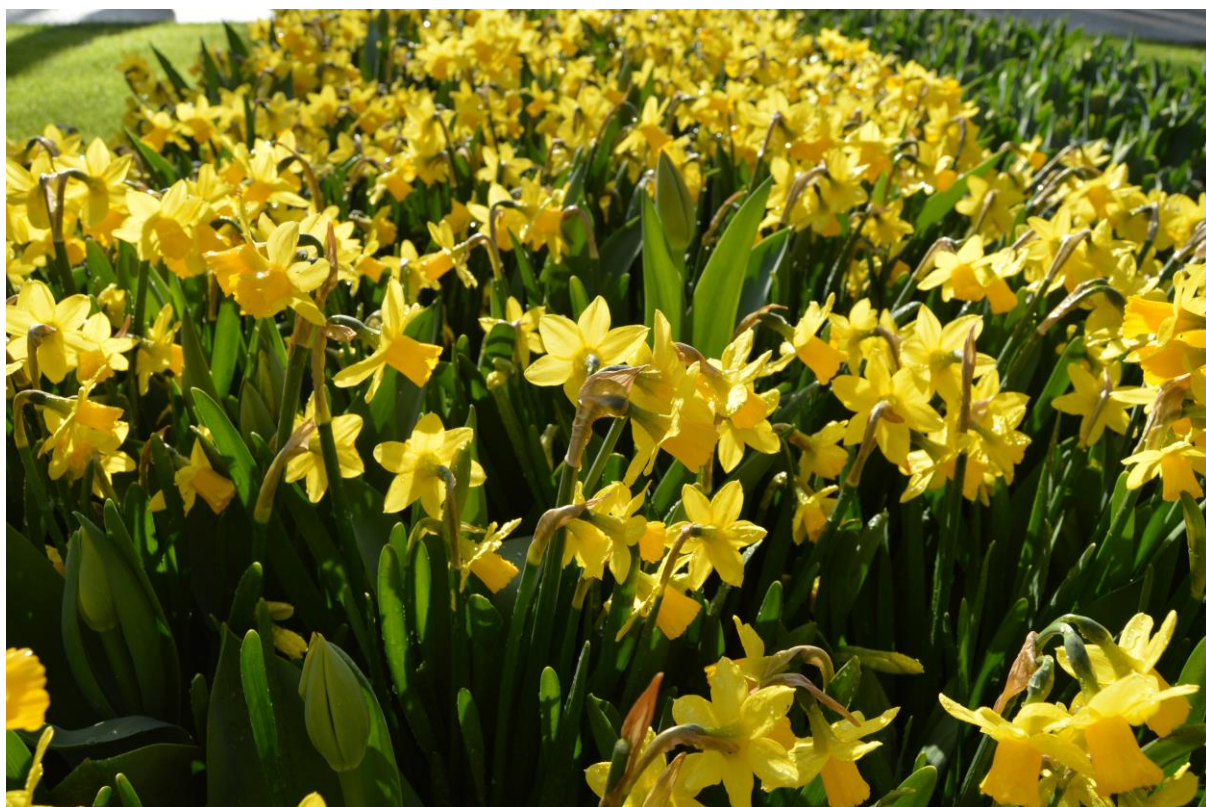

DUBEN 2017

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na duben	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v březnu	5
Zajímavosti z domova.....	7
Fotogalerie	9
Horoskop.....	10
Významné dny a výročí v dubnu.....	11
Významy jmen.....	12
Pranostiky	16
Ze života slavných	17
Zahrada	21
Bylinkový receptář.....	23
Něco ke čtení.....	25
Pověsti z Velkého Meziříčí	27
Veverčiny povídky.....	30

BLAHOPŘÁNÍ NA DUBEN

Rudolf BĚLOHORSKÝ

Irena PALASOVÁ

Ludmila DOBROVOLNÁ

Vladimír JANÍK

Milada ZEZULOVÁ

Ing. Václav VOTRUBA

Jiřina PŘIBYLOVÁ

Pavel KOZINA

**Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně
štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.**

**Obyvatelé a zaměstnanci
domova**

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci březnu odešli:

Paní Josefa Filipová + 6. 3. 2017

Paní Vlasta Hasoňová + 15. 3. 2017

Pan Stanislav Krejčí + 17. 3. 2017

Paní Jasnuška Mikulášková + 20. 3. 2017

Paní Ludmila Valová + 30. 3. 2017

V březnu přišli noví obyvatelé:

Paní Berta Mašková z Radešínské Svratky

Pan Stanislav Krejčí z Velkého Meziříčí

Paní Anna Jirásková z Velkého Meziříčí

Pan Pavel Kozina z Olší nad Oslavou

Paní Anna Hlávková z Křidel

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• BUFET

**Hledáme nového provozovatele bufetu.
Bližší informace na webových stránkách nebo recepci.**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	od 13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	od 9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	od 14:30	canisterapie s panem Trojanem
Pátek	od 13:00	společná modlitba
	od 13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V BŘEZNU

V Mezinárodní den žen jsme si pro klienty a hlavně klientky připravili Retro besídku v pionýrských oblecích. Ženy byly nejprve pohoštěny zákuskem, poslechly si úvodní slovo pana ředitele, moderované

pásmo básní a písní (moderování se skvěle zhostila paní Sobotková) a nakonec byly obdarovány karafiátem.

Ve čtvrtek 9. března se konala výuka Univerzity třetího věku na téma Národní parky I. s panem doktorem Kameníkem.

V úterý 14. března jsme společně s aktivizační terapeutkou Lucií Jiříčkovou osázeli květináče, které zdobí prostory domova.

Ve středu 15. března jsme se společně setkali v kapli domova k pobožnosti křížové cesty, kterou vedli klienti, kteří četli jednotlivá zastavení.

Přišla nás navštívit děvčata z Výchovného ústavu 21. března. Společně jsme si zacvičili a vyráběli výrobky v keramické dílně.

Ve středu 22. března jsme si promítali film Dívka v modrém.

Ve čtvrtek 23. března se konala výuka v rámci Univerzity třetího věku na téma Národní parky II.

Pondělí 27. března se prostor Univerzity proměnil v Salón krásy. Slečna kosmetička ženám nejen namazala ruce a obličej, ale i je krásně nalíčila, dle jejich přání. Obyvatelky si péči odbornice náramně užívaly a pochvalovaly.

Ve čtvrtek 30. března jsme se sešli ke společné modlitbě křížové cesty v kapli, kterou opět vedli klienti, kteří četli jednotlivá zastavení. Za každé zastavení jsme si zapálili svíčku.

ZAJÍMAVOSTI Z DOMOVA

Ve středu 8. března jsme v kongresovém sále na Krajském úřadě Kraje Vysočina převzali diplom za druhé místo v kategorii Nejlepší web zdravotnického/sociálního zařízení. Slavnostního ceremoniálu se účastnil hejtman Kraje Vysočina pan Běhounek a náměstkyně hejtmanky paní Fischerová. Diplom si můžete prohlédnout u hlavního vstupu do budovy domova.

V Medřičských listech z 8. března kromě tiskové zprávy o Masopustu konaném v domově vyšla také celostránková příloha s názvem Domov pro seniory patří k městu přes padesát let. V článku se shrnuta historie domova i současné působení. V případě zájmu je příloha k zapůjčení na recepci.

POZVÁNKA NA AKCE V DUBNU

6. dubna/ čtvrtek

Výuka na U3V – Velké zeměpisné objevy

7. dubna/ pátek

Cestovatelské povídání o Islandu

10. – 12. dubna/ pondělí - středa

Velikonoční výstava v Jupiteru

13. dubna/ Zelený čtvrtek

Pobožnost křížové cesty v kapli

20. dubna/ čtvrtek

Výuka na U3V – Kosmické počasí

21. dubna/ pátek

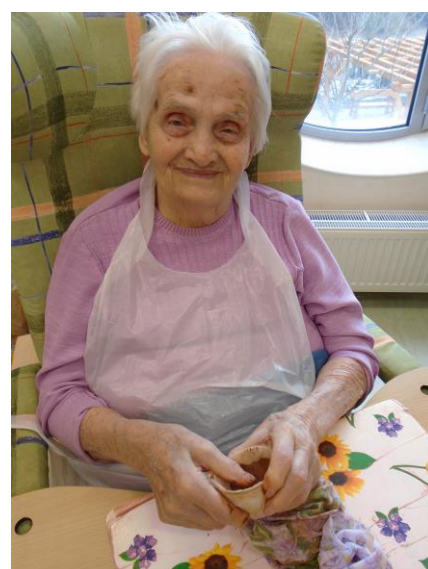
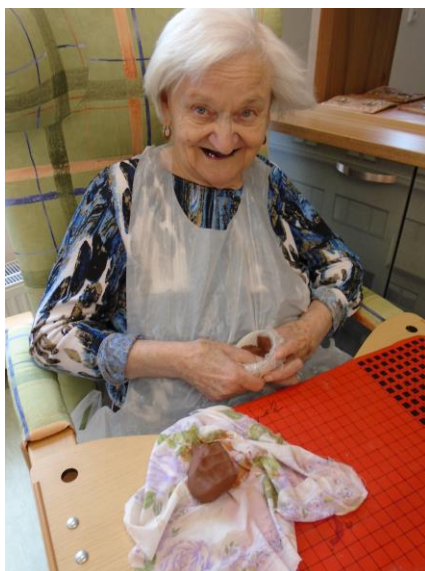
Den Země

27. a 28. dubna/ čtvrtek a pátek

Pálení čarodějnic

Příležitostně budeme promítat filmy, den a čas promítání se dozvíte z denního hlášení.

FOTOGALERIE

HOROSKOP

BERAN (ARIES) 21.3. – 20.4.

Po minulém roce plném pracovního úsilí nastává pro berany klidnější období, kdy bude čas i na relaxaci. Začátek roku vám poskytne úspěšný restart v pracovní činnosti, kdy se dostaví uznání za vaši práci. Koncem ledna vás možná překvapí trochu rychlý spád věcí, kdy si budete muset zvykat na nová nařízení. Uprostřed května se dostaví kýžené ocenění, stejně tak studenti, kterým se povede domluvit si zkoušky na toto období, mohou očekávat jen úspěchy.

Počátkem roku můžete na vaši lásku padnout tíseň, ale už v únoru Venuše příznivě ozářena Jupiterem přinese pozitivní dopad a mnoho hřejivého do vašeho života. V letošním roce budou konsolidovány vztahy s přáteli, budete vychutnávat pestřejší a bohatší společenský život. Ti, kdo měli problémy doposud ve vztahu, tak budou okouzleni náhlou změnou v porozumění a upevnění partnerství. V srpnu a září může přijít přechodné citové ochlazení a pocity odcizení, je však na každém, jak se s tím dokáže vypořádat.

Vaše finance si udrží mírný vzestup i v tomto roce. Začátkem roku budete mít sice hlouběji do peněženky, ale změní se to v únoru, kdy vám mohou zvýšit plat nebo si rozšíříte zdroje příjmů nebo u podnikatelů otevřením nového oboru činnosti. Ve čtvrtém měsíci bude vhodné někam investovat nebo najít výhodné spoření. V půli

května se na vás může usmát štěstí, přicházejí finance, odkud byste je vůbec nečekali. Zbytek roku však bude vhodné rozumně hospodařit s penězi, protože by se mohly rozkutálet na různé strany.

Přechod na nový rok přežijete v aktivní formě, pravděpodobně na horách nebo ve vzdálených destinacích světa. V lednu se vyvarujte náhlým úrazům hlavy nebo migrénám, které mohou obtěžovat. V březnu si dopřejte léčivé koupele nebo plavání, tělo to bude samo žádat. Období od května až do října máte perfektní zdravotní kondici, můžete zdolávat všechna dobrodružství. V prosinci zbytečně neriskujte a ve všech rozletech raději přibrzďte.

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V DUBNU

1. 4. Mezinárodní den ptactva

7. 4. Světový den zdraví

7. 4. Den vzdělanosti – upomíná na vydání zakládací listiny Univerzity Karlovy roku 1348

8. 4. Mezinárodní svátek Romů

12. 4. Mezinárodní den letectví a kosmonautiky

22. 4. Den Země

26. 4. Mezinárodní den vzpomínky na Černobyl – výročí havárie v roce 1986

29. 4. Mezinárodní den tance

Významná výročí

4. 4. 1911 se narodil **Václav ČTVRTEK**, prozaik a autor knih pro děti (zemřel 6. 11. 1976)

8. 4. 1921 se v Nové Říši (okr. Jihlava) narodil **Jan NOVÁK**, hudební skladatel (zemřel 17. 11. 1984)

9. 4. 1891 se narodil **Vlasta BURIAN**, divadelní a filmový herec (zemřel 31. 1. 1962)

20. 4. 1889 se narodil **Adolf HITLER**, nacistický politik, diktátor nacistického Německa (zemřel 30. 4. 1945)

22. 4. 1976 zemřel **Alfréd RADOK**, divadelní a filmový režisér a dramatik (narozen 17. 12. 1914)

23. 4. 1616 zemřel **William SHAKESPEARE**, anglický dramatik a básník (narozen 26. 4. 1564)

26. 4. 1841 se narodil **Julius ZEYER**, básník, prozaik a dramatik (zemřel 29. 1. 1901)

*Dostupné z: http://kjm.data.quonia.cz/kalendarium_2016.pdf

VÝZNAMY JMEN

1. 4. **Hugo** – germánského původu, jméno vzniklo buď z domácké formy jmen Hugubald, Hugubert a Huguwin, nebo vzniklo ze starogermánského hugu = **duch, mysl**, které je základem uvedených jmen.

2. 4. **Erika** – germánského původu, ženská podoba mužského jména Erik. První část jména vychází z německého Ehre = **čest**, druhá ze

starogermánského ríhhi = vládce. Význam jména je vykládán jako **čestný vládce**.

3. 4. **Richard** – germánského původu, první část jména rík je keltského původu a souvisí s latinským rex = král, druhá část je z německého hart = tvrdý. Jméno se vykládá jako **mocný, silný vládce**.

4. 4. **Ivana** – hebrejského původu, ženská podoba k mužskému jménu Ivan, což je ruská forma jména Jan. Jeho význam je **Bůh je milostivý**.

5. 4. **Miroslava** – slovanského původu, ženská podoba k mužskému Miroslav. Jméno je vykládáno jako **slavený mírem, slavící mír**.

6. 4. **Vendula** – českého původu, jedná se o ženskou podobu domáckých forem mužských jmen Václav (**více slavný**) nebo Vendelín (**polabský Slovan**).

7. 4. **Hermína, Heřman** – germánského původu. Hermína je ženská podoba mužského jména Heřman. Význam jmen je **bojovník a bojovnice**.

8. 4. **Ema** – germánský původ, jméno vzniklo z německých jmen Erma a Irma. Jméno je vykládáno jako **pečovatelka**, případně také jako **milovaná nebo veselá**.

9. 4. **Dušan** – slovanský původ, jihoslovanská zkrácenina podoba jmen Duchoslav nebo Dušislav. Jméno je vykládáno jako **ten, který má duši**.

10. 4. **Darja** – řecký původ, ruská domácká podoba jména Dorota, jeho základem je řecké Dórothea = **boží dar**.

11. 4. **Izabela** – hebrejský původ, jméno vychází ze španělské podoby hebrejského jména Isebel = **Bohem povýšená**. Jiný výklad se odvolává ke španělské podobě jména Alžběta = **přísahám na svého Boha**.

12. 4. **Julius** – latinský původ, jméno vzniklo ze stejně znějícího původního římského rodové jména Julius, jehož význam není zcela jasný a vykládá se jako **vlasatý, zářící nebo mladý**.

13. 4. **Aleš** – řecký původ, staročeská domácká podoba jména Alexej, což je ruské jméno řeckého původu. Význam je **obránce, záštita a pomoc**.

14. 4. **Vincenc, Vincent** – latinský původ, jméno vychází z latinského vincens = **přemáhající, vítězí**.

15. 4. **Anastázie** – řecký původ, ženská podoba k mužskému jménu Anastáz, které vychází z řeckého anastas = **vzkříšený**

16. 4. **Irena** – řecký původ, jméno odvozeno od mužského Irenej, které vychází z řeckého eirénaios = **mírumilovný**.

17. 4. **Rudolf** – germánský původ, nejstarší formou jména je staroněmecký Hrudolf, který je složen ze slov hruod = sláva a -olf (Wolf) = vlk. Význam jména je **slavný vlk**.

18. 4. **Valerie** – latinský původ – ženská podoba k jménu Valerián, které vzniklo z latinského Valerianus, což znamená náležící k rodu Valeriů. Základem názvu je latinské sloveso Valere = **být silný**.

19. 4. **Rostislav** – slovanský původ, první část jména pochází staroslovanského *ten*, kdo roste = množí, rozmnožuje; druhá část *-slav* znamená slávu. Význam jména je **ten, kdo rozmnožuje slávu**.

20. 4. **Marcela** – latinský původ, jedná se o ženskou podobu k mužskému jménu Marcel, což je zdrobnělina jména Marcellus, jehož význam je **malý bojovník**.

21. 4. **Alexandra** – řecký původ, jméno Alexandros vychází ze dvou řeckých slov *alexó* = bráním a *andros* = muž. Jméno tedy znamená **obránce mužů**.

22. 4. **Evženie** – řecký původ, ženská podoba mužských jmen Evžen a Eugen. Jméno vychází z řeckého *eugenés* = **urozený, blahorodý**.

23. 4. **Vojtěch** – slovanský původ, jméno znamená **vojska těšitel, posila vojska**.

24. 4. **Jiří** – řecký původ, základem jména je řecké Georgios, přídavné jméno k *geórgoś* = **zemědělec, rolník**.

25. 4. **Marek** – latinský původ, vychází z jména Marcus, což je zkrácenina přídavného jméno k římskému bohu války Marsovi. Vykládá jako **bojovný, bojovník a válečník**.

26. 4. **Oto** – germánský původ, jméno znamená **majetek, štěstí a blaho**.

27. 4. **Jaroslav** – slovanský původ, význam první složky jména *jaryj* = bujarý, prudký. Druhou složkou je *-slav* s významem slavný, význačný.

Jméno znamená **slavný silou, slavný bujarostí**. Dle pozdějších výkladů i jako **jaro oslavující**.

28. 4. **Vlastislav** – slovanský původ, starším významem slova vlast byla vláda, moc. Toto jméno se vykládá jako **oslavující moc**, případně **slavný vládce**.

29. 4. **Robert** – germánský původ, nejstarší formou je staroněmecké Hruodperaht, odtud vznikl i Ruprecht. První částí je hruod = sláva, druhou -peraht = jasný, skvělý. Jméno se vykládá jako **slávou zářící**.

30. 4. **Blahoslav** – slovanský původ, význam jména je **blahoslavený, šťastně slavený**, ve smyslu **požehnaný od Boha**.

*Zdroj textu: <http://jmena.zex.cz/svatky.php?id=duben>

PRANOSTIKY

Sníh dubnový jako mrva pohnojí.

Mokrý duben a máj chladný - k sýpkám, senu přístup žádný.

Na mokrý duben - suchý červen.

Teplé deště v dubnu, teplé dny v říjnu.

Studený a mokrý duben plní sklepy a sudy.

Bouřky v dubnu zvěstují dobré léto.

Na svatého Marka brambory do brázdy, v září do sklepa.

Na svatého Jiří vylézají hadi a štíři.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-duben-5/>

ZE ŽIVOTA SLAVNÝCH

MILOSLAV KARDINÁL VLK

PhDr. Miloslav kardinál Vlk (17. května 1932 Líšnice u Milevska – 18. března 2017 Praha) byl český katolický duchovní a teolog, který mezi lety 1991 a 2010 působil jako 35. arcibiskup pražský a primas český, v letech 1990 až 1991 byl krátce 10. biskupem českobudějovickým. Jeho biskupské heslo znělo „Aby všichni byli jedno“. Kardinálem byl jmenován dne 26. listopadu 1994.

Od roku 1991 do roku 2010 byl z titulu pražského arcibiskupa primasem českým, což je čestný titul vyjadřující přednostní postavení mezi biskupy římskokatolické církve v Čechách. Krom toho byl i předsedou nejprve Československé (1991 až 1993) a později České biskupské konference (1993 až 2000), tuto funkci však v roce 2000 převzal olomoucký arcibiskup Jan Graubner. V letech 1993 až 2001 byl Miloslav Vlk prezidentem Rady evropských biskupských konferencí. Od roku 1994 byl moderátorem setkání Hnutí Fokoláre. V dobách pronásledování katolické církve v Československu komunistickým režimem působil částečně v oficiální, státem kontrolované části církve a částečně v neoficiální „skryté církvi“. Jako biskup, kterým se stal po pádu komunistického režimu, pracoval na obnově zdevastovaných církevních struktur a vedl boj za navrácení církevního majetku, o který totalitní režim církev připravil. Ve funkci arcibiskupa řešil například kauzu krize Katolické teologické fakulty UK,

v době jeho působení jednal Vatikán s českou církví také o řešení tajně vysvěcených kněží a biskupů, z nichž někteří byli či jsou ženatí.

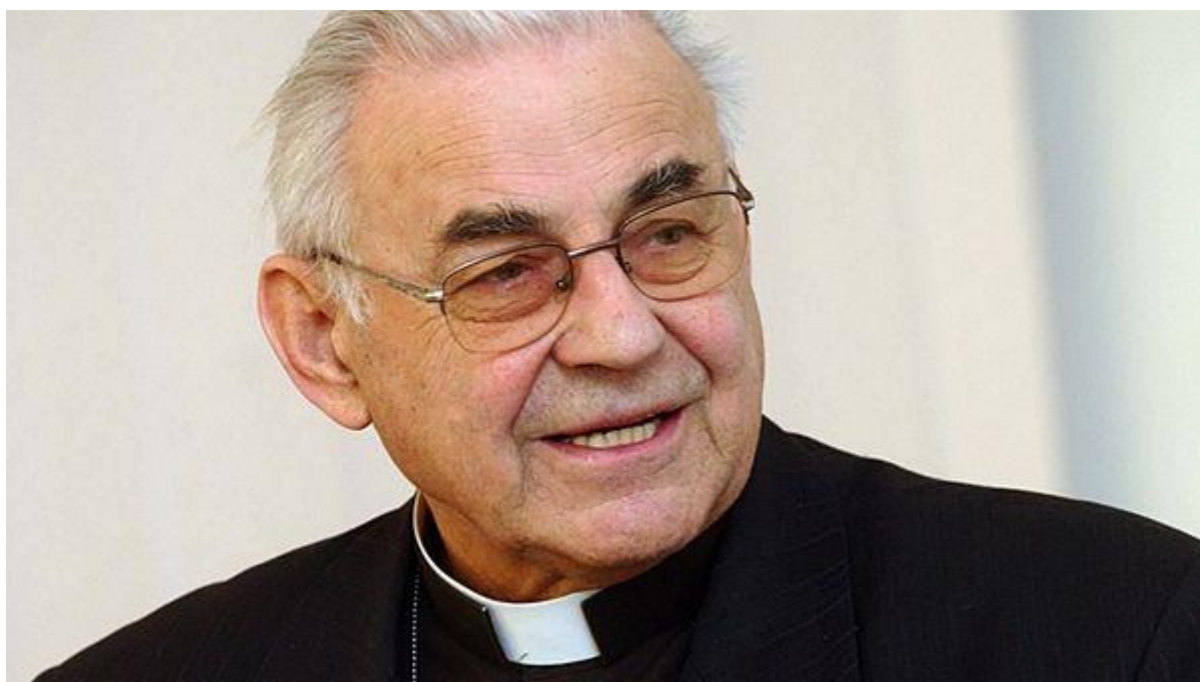
Dne 23. června 1968 byl vysvěcen na kněze a jmenován sekretářem českobudějovického biskupa Josefa Hloucha. V roce 1971 však musel toto místo z rozhodnutí úřadů opustit a odejít spravovat malé farnosti (Lažiště a Záblatí, posléze Rožmitál pod Třemšínem). V roce 1978 mu byl odebrán státní souhlas. V letech 1978 až 1988 pracoval v Praze jako umývač oken a posléze jako archivář ve Státní bance československé, zároveň tajně vykonával kněžské povolání.

K 1. lednu 1989 mu byl vrácen státní souhlas, takže se mohl vrátit do duchovní správy, a to nejprve na Klatovsku, později na Šumavě.

Dne 14. února 1990 byl jmenován biskupem českobudějovickým (vysvěcen a intronizován 31. března 1990). Pustil se do obnovy diecézních struktur zdevastovaných komunistickou diktaturou a 18

let dlouhou sedisvakancí – neobsazením církevních hodností (od smrti biskupa Josefa Hloucha), snažil se o obnovu církevního školství a řeholního života v diecézi. Mimo jiné v roce 1990 založil Biskupské gymnázium J. N. Neumanna a zahájil přípravy na zřízení Jihočeské univerzity s katolickou Teologickou fakultou (k čemuž došlo až za jeho nástupce). Založil farnost sv. Vojtěcha a její správu svěřil salesiánům. Řadu jím zahájených projektů dokončil až jeho nástupce Antonín Liška.

V dubnu 2005 se jako jediný Čech účastnil v Římě konkláve, které zvolilo papeže Benedikta XVI.

Jako formální hlava katolické církve usiloval o majetkové narovnání mezi církví a státem, nicméně parlament odhlasoval uzavření této otázky až v roce 2012 – stát vrátil majetek církvi. Obzvláště významný byl spor mezi církví a státem o katedrálu sv. Víta, spory o katedrálu

ukončila 24. května 2010 dohoda mezi Vlkovým nástupcem, nově ustanoveným pražským arcibiskupem Dominikem Dukou a prezidentem Václavem Klausem.

V roce 2010 ho v arcibiskupském úřadu vystřídal Dominik Duka. Kardinál Vlk od té doby žil jako soukromá osoba, byť se značným vlivem z titulu kardinála i z osobní autority.

Na začátku roku 2017 ohlásil vážné onemocnění, už o Vánocích 2016 došlo k jeho čtyřdenní hospitalizaci. Byla mu diagnostikována rakovina plic, jež již metastázovala do kostí. Přestěhoval se na faru v Karlíně, kde se o něj staral tamní farář Miroslav Cúth (také fokolarín) se spolupracovníky. Mezi těmi, kdo Vlkovi projevili účast, byl i papež František v osobním telefonátu. Vlkův zdravotní stav byl nestabilní a procházel závažnými zvraty. Dne 18. února 2017 bylo oznámeno, že se mu přitížilo a že krvácel z dvanáctníku do dutiny břišní.

Zemřel 18. března 2017 v 84 letech. Jako první o jeho smrti informoval kardinál Dominik Duka.

Zdroj textu: https://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Vlk

Zdroj obrázků: <http://www.bing.com/images/search?q=miroslav%20vlk&q&qs=n&form=QBIRMH&pq=miroslav%20vlk&sc=8-12&sp=-1&sk=>

ZAHRADA

NENÁROČNÉ TŘESKY MŮŽETE PĚSTOVAT NA SKALCE I V KVĚTINÁČI

Jsou originální a velmi dekorativní, přitom zcela nenáročné. Netřesky zvládne pěstovat každý. Mnoho lidí dočista okouzlili - sběratelé pěstují celé sbírky, udivující krásou a pestrostí.

Z doškových střech našich předků kdysi často vyrůstalo několik bohatých růžic netřesků. Podle starých pověr (a před vynálezem hromosvodu) totiž měly chránit stavení před nebezpečnými blesky. Z této pověry patrně vyplývá i hezký český název – netřesk. Pěstovat je můžete kdekoliv, kde mají dostatek slunce a kde není příliš vlhko.

Netřesky jsou nenáročné, proto je jejich pěstování snadné. Nejraději mají slunné místo a propustnou půdu, pak se jim daří dobře a rychle se rozrůstají. Velice dobře vypadají také ve šterku nebo v cihlové drti, kdy jim kamínky zároveň chrání krček před nadměrnou vlhkostí.

- Jednotlivé druhy a formy se dobře kombinují a doplňují a dohromady vytvářejí zajímavé formace.

- Jsou ideální nejen do skalek, ale také do suchých zídek, proto již při zakládání zídky zakomponujeme mezi kameny několik růžic. Netřesky pak krásně vyplní všechny spáry a škvíry.
- Velice snadné je také jejich pěstování v nádobách, různých mísách a korytech a na kamenech.
- Představují rovněž ideální rostlinu na zelené střechy. Zejména extenzivní výsadby na střechách s nízkým profilem zeminy vyžadují osázení specifickými druhy, které si poradí s drsnějšími podmínkami exponovaného stanoviště.
- Netřesky lze použít i jako dekoraci v miskách či jiných nádobách na venkovní stůl nebo terasy.

Netřesky netrpí chorobami ani škůdci. Jestliže je pěstujeme v příliš živné a vlhké půdě, mohou růst příliš rychle, pletiva jim nestačí vyžrávat a může je napadnout hniloba. Snižuje se tím i jejich jinak vysoká mrazuvzdornost. Přílišné vlhko, stín a nadbytek živin se také projevují nedostatečným vybarvením listů a otevřeností růžic. Ve

skalce i v nádobě se mohou pod netřesky usídlit mravenci, kteří pak narušují kořeny i nadzemní části. Můžeme je vypudit mýdlovou vodou nebo tabákovým výluhem. Pokud to nepomůže, budeme muset narušenou část výsadby vykopnout, vyměnit zeminu a rostliny znovu vsadit. Mravenci se téměř vždy přestěhují.

Rostlina vytváří růžice zdužnatělých listů, které se podle druhu a kultivaru liší velikostí, uspořádáním a barvou. Květy se objevují v červenci na silných stvolech vyrůstajících z růžice, která po odkvětu a vytvoření semen odumírá, ale její místo rychle zaplní mladé dceřiné růžice. Netřesky se nejčastěji množí vegetativně právě jimi. Pokud chceme netřesk přenést na další záhon, nebo jej někomu darovat, stačí opatrně vyjmout dceřinou růžici i s kořínkem. Kořenový bal je slabší a mělce uložený pod povrchem půdy, proto se tyto rostliny velmi dobře přesazují.

Autorem je Daniela Dušková

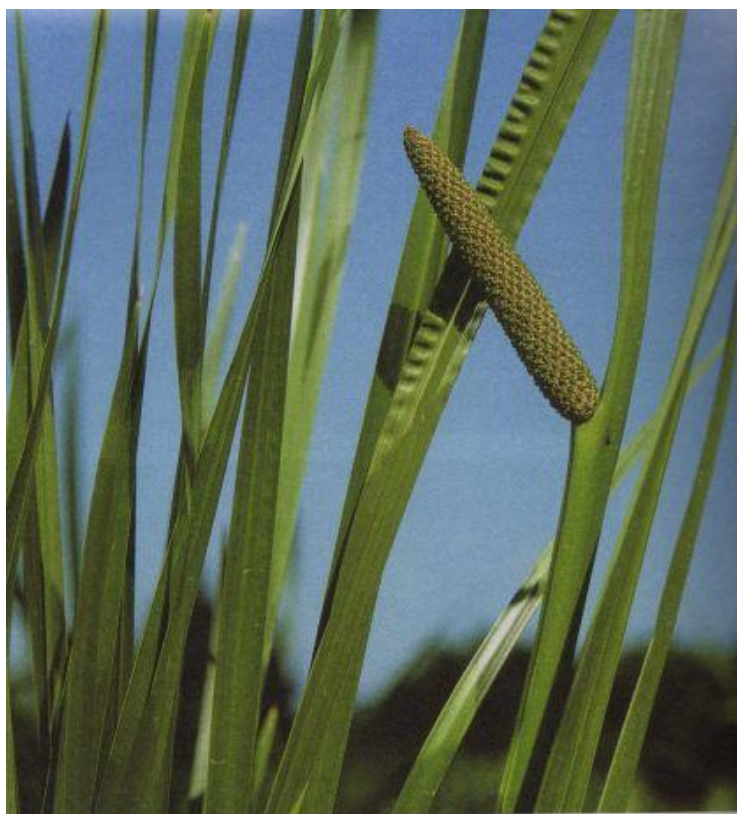
Zdroj textu a obrázku: <http://www.ireceptar.cz/zahrada/pokojove-rostliny/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

PUŠKVOREC OBECNÝ

Ve svých bylinkářských začátcích jsem tuto vzácnou rostlinu dlouho marně hledala, neboť roste u nás velmi zřídka. Jaká byla moje radost, když jsem puškvorec poprvé bezpečně poznala podle vroubkovaného

okraje dlouhých štíhlých listů. Puškvorec pochází z Přední Indie, do Evropy se rozšířil až ve středověku. K léčebným účelům používáme oddenek, který si kupuji v lékárně; získat ho v přírodě je totiž téměř nemožné. Drogu nemůžeme dlouho skladovat, již po roce ztrácí své léčivé vlastnosti, proto si ji kupuji jen v případě potřeby, lépe častěji a menší množství, vždy z poslední sklizně.

Již staří čínští bylinkáři nazvali puškvorec prodlužovatelem života. Patří mezi hořké byliny, to zdůvodňuje jeho hlavní použití – na žaludek a trávicí trakt. Podporuje chuť k jídlu, podněcuje tvorbu žaludečních šťáv, odstraňuje střevní koliku a jiné potíže, zastavuje průjmy, pročišťuje celý organismus a pomáhá při každém druhu rakoviny. Patří mezi nejlepší žaludeční léky, při delším pravidelném užívání prý vyléčí každou chorobu související se špatným trávením.

Podporuje látkovou výměnu a dobře se uplatňuje při onemocnění jater a žlučníku. Puškvorec se osvědčuje i jako prostředek ke zlepšení tělesné kondice po těžkých chorobách, operacích, u starších lidí a podobně. Kuřákům, kteří se chtějí svého zlozvyku zbavit, se doporučuje žvýkání puškvorcového oddenku, prý to zahání chuť na cigaretu.

Autorem je Aurélia Dugasová

*DUGASOVÁ, A., DUGAS, D. Průvodce našimi léčivými rostlinami. Babiččiny bylinky. Praha: Ottovo nakladatelství, s. 11. ISBN 80-7181-696-5

*Zdroj obrázků:

<http://www.bing.com/images/search?q=pu%C5%A1kvorec%20obecn%C3%BD&qs=n&form=QBIR&pq=pu%C5%A1kvorec%20obecn%C3%BD&sc=1-16&sp=-1&sk=>

NĚCO KE ČTENÍ

PRANÝŘEM BYL VÁLEC I KRUH

Určitě byste občas věděli o někom, kdo by patřil na pranýř. Aby se vzpamatoval a napravil. Kdysi mělo svůj pranýř každé město i větší dědina, nejčastěji to býval kamenný sloup. Co ale obnášelo „stát na pranýři“ v dřívějších dobách?

K pranýři připoutávali odsouzence, kteří spáchali trestné činy a přestupky, na něž se nevztahovaly hrdelní tresty. Hrozné však bylo, že připoutaného mohl kdokoli pranýřovat – poplivat, urážet, někdy i bít rákoskou, metlou, karabáčem i jinak mučit a vůbec ponižovat. Někdy byl pranýř v podobě klece.

Jeden z nejstarších zachovaných pranýřů můžete vidět ve Valašských Kloboukách, které měly od roku 1356 právo hrdelní. Pranýř pochází

ze druhé poloviny 16. století, je vysoký 143 cm a má podobu pískovcového osmihranu s dolním obvodem 125 cm a horním 120 cm. V horní části kamenného sloupu vidíte i z dálky čtyři otvory pro řetězy, pouta či obojek. Dnes pranýř stojí v parku před valašskoklobouckým muzeem. Tamní pracovníci neobjevili v pramenech o útrpném kamenném sloupu jedinou zmínku. Stejně staré, nebo jen o pár desítek let mladší pranýře tohoto tvaru najdete u nás jen asi na sedmi místech, například v Šatově na Znojemsku, v Přídolí u Českého Krumlova, ve Vyšším Brodě. Kamenný pranýř spatříte v Kašperských Horách u polní cesty při východním svahu Šibeničního vrchu, pochází z roku 1630 a váží se k němu romantické pověsti. Další pranýř v podobě kamenného válce o průměru 40 cm a výšce 120 cm stojícího na kamenném kvádru uchovávají v Náchodě, na rohu Staré radnice na Masarykově náměstí. Letopočet na levé straně podstavce uvádí rok vzniku 1659, zhotovil jej italský kameník Carlo Serena. Rozeznáte zbytky kování a řetězu.

Unikátním zbytkem pranýře se může pochlubit Brtnice na Jihlavsku. Z někdejšího pranýře zde zbyl jen nevelký, třístupňový kamenný kruh v dlažbě vedle vchodu do radnice. Ale je dost možné, že v Brtnici stačil

k pranýřování jen tento malý piedestál. Odsouzeného tam postavili a přivázali. Novostavba radnice je datována kolem roku 1580, stojí na zbytcích starších domů. Ani o brtnickém plácku hanby se bohužel nezachovaly v archívech nějaké podrobnější zmínky. Samotná radnice byla původně renesanční, měla vysoký atikový štít a věž, po požáru v roce 1760 byla patrně snesena. V letech 2004 a 2005 město svoji radnici důkladně opravilo s dohledem památkářů.

*Zdroj textu: Zemědělský kalendář, 2017, ISBN 978-80-904388-1-1, s. 71

*Zdroj obrázků: <http://www.bing.com/images/search?q=pran%C3%BD%C5%99&q=n&form=QBIR&pq=pran%C3%BD%C5%99&sc=8-5&sp=-1&sk=>

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

O HRADNÍ STUDNI V MEZIŘÍČÍ

Nový hrad byl dobře opatřen pro čas války. Měl dvojité hradby, pět bašt, tři věže, hluboké sklepení plná zásob i prostorné stáje pro koně i komory pro hosty a služebníky. Jen pitné vody tu nebylo.

Na kolika místech začali kopat, ale pramen se nikde neukázal. A to byla zlá věc, protože bez vody není života.

Pán hradu však neustával vodu hledat. A když ji nenašli v nejbližším okolí, dal kopat přímo na nádvoří. Kopali tedy v tvrdé skále a voda zase nikde.

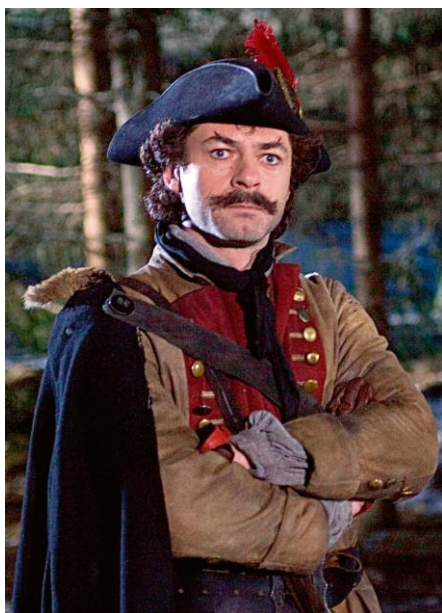
Pán chodil jednoho dne kolem začatého díla, pozoroval, jak lamači buší v hloubce do skal, jak vytahují rumpálem kamení nahoru a povzdech si:

„Duši bych za to dal, kdyby se tu našla voda!“

Sotva dořekl, položil mu někdo ruku na rameno. Pán se rychle obrátil a uviděl před sebou hezkého mládence s čapkou s kohoutím peřím na hlavě, v zeleném šatě a plášťku, s kabelkou u pasu.

Mládenec se uklonil a řekl: „Slyšel jsem tvůj povzdech a chci splnit tvé přání. Naplním ti studnu dobrou pitnou vodou a bude jí vždy dost. Ale ty mi za to upíšeš duši!“

Pán hned poznal, že před ním stojí čert. Ale nepolekal se, nekřižoval, jen se zamyslel a v duchu uvažoval, jak by bylo možno získat vodu a nepřijít přitom o duši.

„Poslouchej,“ řekl čertovi, „uděláme spolu smlouvu. Když tu studnu naplníš po okraj vodou dříve, než skončí v hradní kapli mše, máš moji duši. Ale když se o vteřinu zpozdíš, prohrál jsi a duše mi zůstane. Souhlasíš?“

Čert se usmál a řekl, že ano. A hned se dal do díla. Studnaři museli z díry ven, čert sestoupil na jejich místo. Po celý zbytek dne i v noci pracoval, rval balvany, vyhazoval je z hloubky nahoru a srážel je ze skály dolů do řečiště.

Pán stál nahoře na nádvoří, díval se dolů a dostával strach, že čert vyhraje.

Noc pokračovala. Souhvězdí se zvolna přesunula oblohou a zapadala, tma začala blednout, na východě svítalo. Čert stále hloubil studnu.

Už vyplynuly na nebe první zlaté obláčky a za nimi se nad obzor vyhouplo slunce. Na hradní kapli zacinkal zvonek, začínala mše.

A pán, ztrnulý jako socha, se jen díval do hloubky.

Čert pracoval stále jako divý. „Ještě tenhle kus odrazím a vytryskne voda,“ radoval se.

Zatím kněz v kapli sloužil mši. Už požehnal hostie i víno, už bylo po přijímání, už se kněz modlil závěrečnou modlitbu.

Pán, zsinalý hrůzou, třeštil oči do temného otvoru. Čert dále bušil krumpáčem, až se země třásla. V tom se narovnal, zavýskal, popadl obrovský balvan, vytrhl jej a vyletěl s ním ven.

Ale čert s balvanem v náručí ještě ani nedopadl na zem a kněz v kapli už řekl poslední „Amen“.

Pán hradu to slyšel, ale byl ještě celý ztrnulý strachem, protože v prohlubni nové studni stále vířila a hučela voda, jak se uvolněný její proud dral ze země ven. Stoupala a brzy dosáhla okraje studny.

Čert, který jako všichni čerti, slyší na dálku i písknutí komára, uslyšel to kněžské „amen“ a poznal, že svou sázku prohrál. Ze zlosti mrštil balvanem o zem a dupl naň, takže tam zůstal otisk jeho kopyta.

Ještě před čtvrt stoletím ukazovaly babičky dětem v místech, kudy dnes za Čechovými sady vede železniční trať, obrovskou skálu a na ní prohlubinku, otisk čertovy šlépěje. Ale když stavěli novou trať, museli kámen rozstřílet, protože tarasil cestu.

*Zdroj textu: *Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí*. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>

VEVERČINY POVÍDAČKY

PRAVÝ POKLAD

Nad krajem se rozléhalo ticho a všechen křesťanský lid mířil do malého kostela na kopci za vsí. Byl právě Velký pátek a sloužila se sváteční mše, na níž žádný bohabojný člověk nesměl chybět. A skutečně sešli se zde všichni okolní, až na chudou vdovu z chaloupky

pod strání. Chudák ženská zůstala sama s děckem, když jejího muže zabil strom. Do kostela se vypravila na poslední chvíli a teď běžela honem zkratkou přes les, s dvouletým pacholetem v náruči uhýbala větvím a klopýtala přes kořeny stromů, aby stačila začátek bohoslužby.

Kostelík měla už téměř na dohled, když po větru dolehnul k ní zpěv, jak na kůru pěli Umučení Krista. Vdově bylo do pláče. Mše už začala, nestihne přijít včas. Lidé si toho určitě všimnou, i jak je po té cestě uhnaná a že trnům a větvemi utrpěla i její sváteční sukně. Ženské si o ní budou povídat, trousit poznámky, vrhat pohledy... nit na ní nenechají suchou. Jako by toho neměla i tak dost - doma je na všechno sama a prosit se o pomoc nechce. Obzvlášť ne nikoho, kdo po straně se jí pošklebuje.

Tak přemítala a v duchu se litovala, chlapec v její náruči pobrekával, pramálo nadšený z překotné cesty. Když vyšla z lesa, její zrak náhle upoutal podivný záblesk. Obrátila se tím směrem a nevěřila vlastním očím! Spatřila před sebou kámen, ba celou skálu, která tu nikdy nestála, pokud si mohla pamatovat za celá léta, co do kostela chodí. Vprostřed té skály byla puklina a z ní vycházelo zvláštní namodralé světlo.

Vdova se ulekla a přitiskla děcko k hrudi. Takovou záři nemůže vydávat nic pozemského, to bylo zřejmé. Dostalo se jí snad milosti Božího zjevení, či pokouší se o ni temné síly? Zvažovala horečně a

náhle se jí rozjasnilo. 'Vždyť je Velký pátek, den, kdy se otevírají poklady! A tady nejspíš jeden takový leží,' pomyslela si a zaváhala. Měla by si pospíšet na mši... ale nebylo by spíše hříchem, kdyby takové zjevení minula a ani se na ně nepodívala? Nakonec přemohla ji zvědavost. Pokřižovala se pro jistotu, než váhavě přikročila blíž.

Rozšklebená puklina ve skále tvořila jakýsi vchod, široký tak akorát, aby se jím protáhnul dospělý muž. Vdova opatrně nahlédla dovnitř, pak znovu se pokřižovala a vstoupila do pukliny. Chlapce úzkostlivě tiskla k sobě, když krok za krokem postupovala dál úzkou chodbou. Ono zvláštní světlo ji provázelo až k místu, kde se puklina rozšiřovala v prostornou jeskyni. Když se po ní vdova rozhlédla, málem zastavilo se jí srdce - toliko stříbra a vzácného zlata při sobě nikdy neviděla! Celá jeskyně jimi byla naplněna, tu hromada stříbrňáků, tu válely se zlaťáky a támhle zas drahé kamení. Ze vší té nádhery přecházel zrak.

Vdova se sehnula a vzala do ruky stříbrný peníz. Nevěřicně si jej prohlédla a pak znovu položila, popošla o kousek dál a sebrala zlaťák. Ten však již z ruky nedala a navíc přibrala k němu další hrst žluťoučkých bratříčků. Vidouc takového bohatství nechtěla je nechat ležet - děcko proto posadila na zem, vtiskla mu do dlaně několik penízků, aby se jimi zabavilo, a sama nabírala pak zlata a stříbra, co do zástěry se jí vešlo. Chlapec si s penízky hrát nechtěl a volaje mámu spustil pláč. Vdova přidala mu několik barevných kamínků, aby pohrál

si s nimi, chlapec však v breku neustával. Matka nedbala jeho křiku, oslněna tím bohatstvím.

"Tiše, můj chlapečku, neplakej. Pohraj si s penízky... slyšíš, jak cinkají? Jen chvilku si hraj a počkej tu na mě, já se pro tebe hned vrátím," promlouvala k němu, nato prosmekla se chodbou ven a obtěžkána zlatem, stříbrem i třpytivými drahokamy uháněla lesem k domovu.

Jaké potkalo ji štěstí! To laskavý Bůh smiloval se nad jejím bídným životem, že přivedl ji k takovému pokladu. Teď bude moci vzít synka a odejít odsud - dávno nic ji tu nadrží. Zařídí jim oběma nový život, koupí pěkný dům a k němu nějaké pozemky. Stane se váženou paní a nikdo si již nedovolí žádný posměch. To vysnívala si cestou a dodávala si tak odvahy, neb dušička v ní byla malá. Doma vysypala poklad do truhlice a honem utíkala zpátky, kde zanechala své dítě. Nalezla je v jeskyni ubrečené, penízky rozházené kolem něj, jinak však bylo docela v pořádku. A vdově otrnulo. Synkovi podstrčila zlatý prstýnek s duhovým kamínkem a sama nabírala do zástěry dalších peněz a cenností. Pak obrátila se k děcku a znovu je prosila:

"Tiše, můj chlapečku, neplakej. Pohraj si s prstýnkem... vidíš, jak se třpytí? Jen chvilku si hraj a počkej tu na mě, já se pro tebe hned vrátím."

Když napodruhé se prosmekla puklinou ven, z kůru bylo stále slyšet zpěv. Vdova hnala se s poklady k domovu jako divoká voda. Do jeskyně se musí vrátit ještě před koncem bohoslužby, dříve než od

kostela počnou se trousit lidé. Ó jak ti budou se divit, až chudou chaloupku najdou prázdnou! Ona už se sem nikdy nevrátí. Sbohem buď bído, sbohem trápení! S takovým pokladem - shlédla k zástěře a krve by se v ní nedořezal. Namísto zlata jen hlína, ze stříbra písek a všechny ty vzácné drahokamy proměnily se v úplně obyčejné křemeny, jakých jsou plná pole.

Zděšená vdova zbledla, pokoušely se o ni mdloby. Vysypala hlínu a kamení ze zástěry a doběhla posledních pár kroků k chaloupce. Rozrazila dveře a skokem pak vrhla se k truhlici, však když ji otevřela, nenašla v ní než kamení, hlínu a písek. Jak zasažena bleskem svezla se vdova na kolena. Její sny rozplynuly se v nenávratnu.

Tu pojednou si vzpomněla, že v jeskyni nechala svého synka, a obešla ji hrůza. Její jediné dítě zůstalo tam samo, zatímco ona měla největší starost o třpytné mámení. Zvedla se jako ve snách a rozběhla se lesem k záhadné skále, kde plačící pachole zanechala. Zpěv z kostela již utichl a po namodralém světle i celé skále s vchodem do jeskyně nebylo ani památky. Marně volala vdova svého chlapečka, marně litovala a plakala, zapřísahala se Bohu - dítě zmizelo jako ta skála, jak ona podivná zář, a více jej nebylo.

Sousedé měli si co vykládat - o vdově, jež oděna ve smutku celé dny proklečí v kostele před oltářem. Pobledlá je a s nikým se nebaví, nikomu do očí nepohlédne, jen v jednom kuse tiše se modlí. Od

chvíle, kdy na Velký pátek našli ji lidé na kraji lesa holýma rukama hrabat v zemi, mají ji za bláznivou. A sotvakdo má s ní slitování, je-li pravda, co po vsi se říká, že svoje jediné dítě prodala prý ďáblu. Vdova těch řečí nic si nehleděla, jen ještě úpěnlivěji prosila Boha, aby synáčka jí vrátil. Každý den chodila k místu, kde slehla se po něm země, a tiše naslouchala, zda neozve se jeho hlásek. Po chlapci nebylo však ani vidu, ani slechu.

Tak míjely dny, míjely týdny, a jaro vykvetlo v slunečné léto. Vdovu však slunce nehřálo, pro ni nesvítilo. Místo něj svítily jí jen kostelní svíce a studila ji kamenná podlaha. Přešel chladný, deštivý podzim a nastala zima. Přikryla krajinu svým bílým závojem a trvalo dlouho, než ustoupila dalšímu jaru. To přece však prodralo se sněhem a spolu s ním přišly i Velikonoce a Velký pátek, který zkroušená vdova po celý čas tak úzkostně vyhlížela.

Na mši nedošla ani tentokrát. Jakmile počal se z kůru kostela ozývat zpěv, pospíšila ke známému místu na kraji lesa. Po roce spatřila zde opět skálu a namodralé světlo zvoucí v rozšklebenou puklinu. Strnule vykročila k ní. Hrud' měla hrůzou sevřenou a úzkostí ani nedýchala, když nahlédla dovnitř. Tu zazdalo se jí, že slyší tiché cinkání. A dětský hlásek, jak si pobrukujke.

Vdova již na nic nečekala a protáhla se úzkou chodbou do jeskyně. Její chlapeček, živý a zdravý, seděl tu na zemi, přesně jak před rokem jej zanechala. Pohrával si s čímsi blýskavým v maličké dlani a nezdálo

se, že by mu co scházelo. Vůbec se nezměnil, jako by nezestárnul snad ani o jediný den. Když spatřil matku, očka se mu rozzářila radostí.

"Máma!" zavolal a zatleskal ručinkama. Vdova v slzách klesla k němu a schvátla jej ve svou náruč, dlouze tiskla jej k srdci. Pak upomenula se a s děckem se zvedla, spěšně zamířila z jeskyně pryč. Zlata a stříbra ani drahých kamenů více si nevšíkala a hleděla se synkem dostat se co nejdřív domů. Tam znovu jej objímala a líbala, tiskla jej v objetí a zase prohlížela, by ujistila se a uklidnila, že nedošel žádné újmy. A v jeho maličké dlani objevila, s čím chlapec si hrál - svíral v ní zlatý prstýnek se vsazeným duhovým kamínkem, který mu před rokem dala, aby se utišil.

Autorkou je Pavlína Machková